

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Autorka: **PhDr. Anna Kinovičová**

Téma práce: **Aktivizující strategie v přípravě učitelů cizího jazyka, 196 s. a 6 příloh.**

Aktuálnost zvoleného tématu disertační práce:

Předložená disertační práce je zaměřena na řešení problematiky aktivizujících strategií v přípravě učitelů cizích jazyků. Lze ji v současné době vnímat jako velmi aktuální a nosnou v pregraduální přípravě nejen uvedené kategorie pedagogických pracovníků základních a středních škol, ale i velmi potřebnou a inspirující pro akademické pracovníky škol vysokých, kteří se podílejí na profesní přípravě a rozvoji budoucích i stávajících učitelů primárního a sekundárního vzdělávání. Téma disertační práce bezesporu silně koresponduje s úsilím pedagogických odborníků výrazně proměnit českou školu s ohledem na měnící se roli vzdělávacích zařízení ve stávající vzdělanostní společnosti.

Naplnění stanoveného cíle disertační práce:

Cíl disertační práce je autorkou specifikován v ktp. Úvod. Je formulován poměrně obecně a v závěru práce se autorka vyjadřuje pouze k jedné z jeho částí, a to k implementaci akčního výzkumu do vlastní pedagogické činnosti. Z tohoto pohledu je možné usoudit na pouze jednostranné splnění stanovení cíle disertační práce.

Zohledníme-li ale obsah celé disertační práce, je zřejmé, že Teoretická část práce, tj. část A, je věnována mnohým odborným tématům sledované problematiky. Zejména kpt. 3 (Současný vývoj konstruktivismu a příprava učitelů) a kpt. 5 (Efektivní a aktivizující strategie) a jejich zpracování, dokládá snahu autorky o splnění první poloviny vymezeného cíle práce. Část A disertační práce je tvořena pomocí četných zahraničních odborných pramenů. Autorka věnovala méně pozornost českým pedagogickým zdrojům. Je zřejmé, že tato část práce je koncipována spíše z pohledu anglicky publikujících autorů, což vnáší do jejího obsahu a především používání odborné pedagogické terminologie jisté nejasnosti (např. strategie učení x metody učení, třída x studijní skupina apod.)

Současně podotýkám, že některé odborné prameny, s nimiž autorka v textu své práce nakládá, nejsou uvedeny v kpt. 12. (Seznam použité literatury), jako např. Bee a Bee (1998), Pracovní zpráva Evropské komise (2005), Brown (2001), Sharan Chachar (1988), Gillis, Ashman (1995), Whitehead (1999), Mc Niffová (1998, 2002) apod.. Potíže autorce činí i rozlišování přímých i nepřímých citací v textu práce a jejich označování, které není vždy realizováno v souladu s ČSN 690.

Zvolené metody disertační práce:

Autorka se ve své disertační práci soustředila pouze na specifikaci metod, které využila při zpracování části B (Praktická část), ale nevěnovala pozornost metodám vědecké práce, které aplikovala při koncipování části A (Teoretická část).

Využití akčního výzkumu v podmínkách pedagogické praxe českého prostředí pokládám za netradiční. Jeho výsledky však mohou přinést nevšední pohled na sledovanou problematiku, a proto jeho využití v předložené práci vítám. Současně musím konstatovat, že autorka nemohla z vlastní realizace akčního výzkumu získat relevantní výsledky, neboť jeho realizace vykazuje některé rezervy.

Na škodu věci v kpt. 6. 1 (Cíle akčního výzkumu) nejsou tyto cíle specifikovány. Dále upozorňuji na skutečnost, že v akčním plánu pro I. cyklus i pro II. cyklus akčního výzkumu nejsou uvedeny didaktické cíle, ani strategie, jak je autorkou avizováno v záhlaví obou tabulek. Postrádám konkrétní specifikaci metod pozorování, rozborů prací, neformální diskuse a rozhovorů se skupinami. Jedná se zejména o konstrukci jejich obsahové a formální stránky, jako jsou např. konkrétní a doložená kritéria a výsledky, záznamy pozorování, analýzy projektů, formulace konkrétních otázek v dotaznících a záznamy verbálních i neverbálních odpovědí respondentů.

Formulaci všech tří dotazníků (viz kpt. 6. 3. 4. 1 – Dotazník A, kpt. 6. 3. 4. 2 – Dotazník B a kpt. 6. 3. 4. 3 – Dotazník C) považuji z metodologického pohledu za problematickou. Z obsahového hlediska by bylo vhodnější, aby v Dotazníku A byly zařazeny pouze otázky uzavřené - nabídkové. Formulace některých otázek v Dotazníku B se mi jeví jako nevhodná, zejména u otázek 2, 3, 4 a 5 měl být zvolen jiný typ dotazníkové otázky. Tato skutečnost se pak projevila v obsahu odpovědí studentů. V charakteristice Dotazníku C autorka např. uvádí, že otázky 1 a 20 jsou uzavřené. Následně pak sděluje, že takovou otázkou je i otázka 2, přičemž s jejím konstatováním lze polemizovat. Otázky 4 a 5 neměli vyplňovat

všichni respondenti, ale pouze ti, kterých se obsah otázek týkal. V nabídce odpovědí u otázky 5 se setkáváme nejen s technikami, ale i formami učení. Rezervy nalézám i u formulace otázek 1, 2, 9, 12, 13, 17, 18 a 19.

Pozitivně hodnotím formulaci výzkumného problému a stanovení dvou skupin problémových otázek, jejichž adekvátními odpověďmi se autorka zabývá v kpt. 8. 1 a 8. 2 své práce.

Výsledky disertační práce:

I přes některé nesrovnalosti, zejména v praktické části disertační práce, je zřejmé, že autorka předložila vědecké pojednání, které poskytuje nejen odborné, ale i laické pedagogické veřejnosti mnoho inspirace k jejich profesním aktivitám. Mezi stěžejní výsledky jejího úsilí patří poměrně kvalitně zpracovaný literární přehled k problematice aktivizujících strategií v pregraduální přípravě učitelů cizích jazyků. Vyústěním její snahy je implementace netradičních pedagogických aspektů do učitelské přípravy studentů anglického jazyka na Pedagogické fakultě UJEP Ústí nad Labem. V tomto ohledu práce přináší velkou řadu inspirací pro moderní vzdělávání budoucích učitelů základních a středních škol.

Význam pro společenskou praxi nebo pro další rozvoj vědy:

Předložená práce poskytuje pedagogické teorii i praxi mnohé podněty, jak v oblasti propracování aktivizujících strategií, tak i aplikace akčního výzkumu v prostředí primárních i sekundárních školských zařízení. V těchto skutečnostech spatřuji význam práce pro společenskou praxi i další rozvoj pedagogické vědy.

Formální stránka disertační práce:

Formální stránku disertační práce hodnotím jako méně zdařilou. Text práce není stránkovaný, což snižuje pružnější orientaci v textu. V práci se vyskytuje poměrně velké množství neopravených, zejména interpunkčních chyb. Na konci řádků jsou ponechány jednoslabičné předložky a spojky. Od kpt. 6. 2 autorka místy nepoužívá v textu práce vědecký styl vyjadřování, ale některá svá sdělení formuluje v 1. osobě jednotného čísla. V textu práce je možné najít pasáže, ale hlavně v celé kpt. 12 (Seznam použité literatury) není respektováno zarovnání textu do bloku. Název kpt. 6. 3. 3 (Neformální diskuse se skupinami studentů) je odlišný od jejího

názvu uvedeného v předcházejícím textu práce. Obsahová struktura kpt. 6. 3. 1 – 6. 3. 4 je odlišná.

Závěry:

Souhrnně lze konstatovat, že předloženou disertační práci PhDr. Anny Kinovičové je možné považovat za poměrně kvalitní, logicky vystavěné vědecké pojednání ke sledovanému odbornému pedagogickému tématu. Autorka v něm prokázala svoji schopnost pracovat s odbornou pedagogickou literaturou i snahu úspěšně aplikovat ve své práci učitele vysoké školy stěžejní rysy akčního výzkumu. I když její úsilí bylo lépe naplněno v teoretické části předložené práce, považuji práci jako celek za poměrně kvalitní.

Předkládám autorce k zodpovězení následující úkoly a otázky:

1. Posuďte rozdíl v chápání pojmu „strategie učení“ v českých a zahraničních, zejména v anglosaských podmínkách.
2. Vysvětlete z pohledu pedagogických věd pojem kooperace a pojem kolaborace.
3. Uveďte, jak je z pohledu pedagogických věd možné měřit efektivitu učení.
4. Doložte konkrétně, jak byly výsledky Vašeho pozorování konfrontovány s výsledky prací a s reflexí studentů v dotaznících (viz Vaše sdělení v kpt. 6. 3. 1. 1).
5. Objasněte rozdíl v pojmech „tradiční frontální výuka“ a „frontální výuka“ (viz kpt. 6. 3. 4. 2 – komentář k otázce č. 5).
6. Jak je možné určit konkrétního respondenta v rámci anonymního dotazníkového šetření (viz kpt. 6. 3. 4. 3 – komentář k otázce č. 2)?
7. Kteří studenti se účastnili II. cyklu akčního výzkumu?
8. Jak konkrétně doložíte závěry z pozorování uvedené v bodu a) v kpt. 7. 2?
9. Vysvětlete provázanost učebních stylů žáků s jejich učebními strategiemi.
10. Specifikujte pojem „tradiční metoda učení“.

I přes uvedené výhrady k předložené disertační práci ji doporučuji k obhajobě. Konstatuji, že splňuje základní podmínky kladené na uskutečnění disertačního řízení.

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Institut celoživotního vzdělávání
Mendelova univerzita v Brně

V Brně dne 14. 8. 2010